

Eleccions i mobilitzacions

Jordi Mir Garcia

Professor del Departament d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra i de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

El 2023 serà un nou any marcat per les eleccions. Després de les municipals, amb algunes autonòmiques, arriben les votacions al Congrés i al Senat. Aquest any no haurien de ser les de la Generalitat de Catalunya, encara per determinar la data, però l'electoralisme i el partidisme ja ho impregnen tot. És difícil que tota actuació vinculada als partits polítics no estigui influenciada per l'electoralisme i el partidisme. No només els partits, també una part important del periodisme i, fins i tot, del conjunt de la societat. L'electoralisme el trobem en multitud d'actuacions que estan guiades per la voluntat d'aconseguir els resultats electorals desitjats. El partidisme el trobem en multitud d'actuacions que estan guiades per la voluntat d'afavorir els interessos del propi partit del qual formen part o amb el qual s'identifiquen. Un electoralisme i partidisme que en moltes ocasions porten a actuacions en contra de qui es considera rival a batre. La vida en una societat marcada pel partidisme i l'electoralisme té enormes dificultats, està ferida per la confrontació d'interessos força fragmentats, incorpora moltes disputes que no són constructives, les passions acostumen a substituir les raons...

Un dels greus riscos de l'electoralisme i el partidisme és que la defensa dels propis interessos individuals o de grup es converteixen en fonament inqüestionable del comportament en societat. En societats que són diverses i plurals cal tenir molt present la diversitat de posicions i establir la manera d'entendre's perquè que en els inevitables conflictes que es generin es creï democràcia i no se'n destrueixi. Tenim poca democràcia i ja hi ha massa col·lectius que la volen reduir i eliminar.

La legislatura que ara acaba al Congrés dels Diputats ha estat la més marcada pels efectes de la mobilització social viscuda durant el que hem conegut com a 15M i Procés independentista. El 15M no va començar ni acabar el 2011, venia d'abans i va continuar

després. Aquelles diferents mobilitzacions van trigar a tenir una traducció política institucional concreta. Va aparèixer Podemos, després les propostes municipalistes. El 2015 algunes van arribar a governar, el 2019 ja en quedaven poques. Resistia Barcelona. Però el 2019 va arribar un govern de coalició amb Unidas Podemos i el PSOE. Un govern de coalició entre el projecte polític sorgit del 15M i el partit que governava en aquell moment i contra el qual va sorgir la mobilització. Quina paradoxa. Arribar a governar i fer-ho amb qui qüestionaves quan vas néixer... Però a la política institucional no hi ha massa opcions i si es vol intentar governar i transformar des de l'obra de govern cal entendre's amb qui no pensaves fer-ho.

Una altra de les paradoxes d'aquesta legislatura és que s'ha aconseguit aprovar per primer cop una llei d'habitatge. Una reivindicació sorgida de la mobilització social, de la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca, del Síndicat de Llogateres... Barcelona en comú o Unidas Podemos es van nodrir de persones impulsores d'aquesta mobilització. El PSOE no volia aquesta llei, fins dies abans d'aprovar-la negava la validesa de la regulació dels lloguers, l'ha limitat en diferents àmbits, però després n'ha fet bandera de la seva obra de govern. La para-

doxa, qui no volia la llei en fa bandera, i qui la volia la troba insuficient. És el que li passa a la PAH, al Sindicat de llogateres i al conjunt del moviment pel dret a l'habitatge. Governar amb el PSOE, que ja governava quan es decideix que es volia "Democràcia real ara", té moltes dificultats, però ha semblat que era l'única opció en el context actual. La fortalesa dels moviments socials, de les mobilitzacions, ha estat gran. Han pogut incorporar al debat públic i a l'agenda política assumptes com el dret a l'habitatge, les crisis climàtiques, les desigualtats i discriminacions que encara pateixen les dones... Però a l'hora de convertir-ho en lleis i transformacions efectives, les limitacions són grans.

No només hi ha el problema de les limitacions que poden sorgir dels pactes que cal assolir, també s'hi ha de sumar la contrarevolució, l'onada conservadora que sorgeix com a resposta. Ha passat abans i torna a passar avui. Després de la mobilització de la llarga dècada dels anys seixanta a diferents països, també al nostre, va arribar la contrarevolució que van personificar Margaret Thatcher i Ronald Reagan. Ara el camí és semblant, veiem el creixement de l'extrema dreta i projectes polítics que s'enfronten obertament o més discretament als canvis de valors, discursos i polítiques. Ho estem veient en les polítiques de PP i VOX, en els seus acords, en els plantejaments que sorgeixen des de diferents mitjans...

Tots els importants moviments socials que han marcat la darrera llarga dècada són contestats: dret a l'habitatge, ecologisme, feminisme, LGTBIQ+, independentisme, antiracisme... Han tingut capacitat d'incidència, han generat debats i han obligat els partits a posicionar-se amb més o menys honestat. Han aconseguit canvis que segurament no han arribat tan lluny com voldrien. Els moviments socials han vist en els governs que incorporaven partits que sentien propers, un possible aliat per a la transformació. Aquests anys han servit per constatar les limitacions de les accions des de la mobilització social i des de l'obra de govern. Ara que començarà un nou cicle polític després d'aquest cicle electoral, convindria tenir molt presents els aprenentatges dels darrers anys. Un de clar: la fortalesa de la mobilització, construïda amb processos llargs, que busca ser més que menys, ha sigut clau per impulsar canvis de

tot tipus. Tornarà a ser clau ara, per confrontar les polítiques de l'onada conservadora, contra-revolucionària, o per aprofundir aquelles que l'onada de la mobilització va fer possibles, però que no van acabar d'arribar allà on es volia, allà on es necessitava per ampliar drets al conjunt de la societat i per fer front als greus riscos climàtics que vivim avui.

L'escalfament planetari, les sequeres, els nous focs, les morts per contaminació... Les crisis climàtiques són aquí i ja sabem que necessitem actuar urgentment per reduir decididament des d'ara mateix les emissions de gasos causants de l'efecte hivernacle, unes emissions que no deixen de créixer... Aquí tenim una tercera paradoxa. Mai com avui ciència, coneixement i mobilització social parlen tan clar sobre els greus perills que ja vivim. Però la major part dels partits no responen. Des de Nacions Unides se'ns diu que hem de reduir des d'ara les emissions, les dades són de rècord. Sabem que el canvi climàtic que ja vivim només es pot resoldre així. Però a les eleccions això gairebé no té presència, es continua parlant d'un creixement que ens ha dut fins aquet precipici. La major part dels partits ja han demostrat que no reaccionen davant dels riscos que patim fins que és tard, necessitem la mobilització social. Necessitem que els moviments socials transformin les nostres societats creant els arguments, el convenciment i la democràcia que les eleccions no generen.

